

Sander Neijns en Ivo van Leeuwen presenteren

TilburgsAns

Een letter
voor een stad zonder schreven

Inclusief nieuwe versies:
TilburgsAnsText &
TilburgsAnsIcons

Inleiding

Op 10 april 2016 werd TilburgsAns gelanceerd, een lettertype dat gebaseerd is op het karakter van de stad Tilburg. Het lettertype bevat niet alleen letters, maar ook vijftig pictogrammen van kenmerkende Tilburgse locaties, evenementen, personen en woorden.

In mei 2017 werd een nieuwe versie van het lettertype gepresenteerd, die beter geschikt is voor het zetten van langere teksten. Dit 'zondags pak' heeft de naam TilburgsAnsText. Ook werden vele nieuwe pictogrammen gemaakt, die verwerkt zijn in TilburgsAnsIcons, een font met in totaal negentig pictogrammen.

De TilburgsAns letterfamilie omvat nu:

- TilburgsAns, de originele fonts (Light, Regular, Bold, Black);
- TilburgsAnsText, het zondags pak (Light, Regular, Italic, Bold);
- TilburgsAnsIcons, het font met alle pictogrammen.

Alle TilburgsAns fonts zijn gratis beschikbaar en kunnen toegepast worden volgens de Ans Font Licentie. De pictogrammen kunnen gebruikt worden zolang de rechten van de betrokken derden gerespecteerd worden.

Het pictogram van Ans en de naam TilburgsAns zijn beschermd met copyright.

Een stad zonder schreven

Welkom in de wereld van TilburgsAns, het speelse, rauwe, experimentele, verrassende, humorvolle en eigenzinnige lettertype, geïnspireerd op het karakter van de stad Tilburg, gelegen in het hart van Brabant. De stad van waaruit missionaris Peerke Donders in 1842 vertrok naar Suriname om daar jarenlang te werken onder leprapatiënten. De stad waar vanaf het midden van de 16e eeuw tot 1994 een imposante lindeboom stond op d'n Heuvel, het centrale plein waar de Tilburgers elkaar treffen. De textielindustrie bloeide er in de vorige eeuw, als gevolg waarvan de inwoners zichzelf nog steeds 'kruikenzeikers' noemen. Een stad met een eigen taal, doordesemd van welluidende uitdrukkingen zoals 'kèkt es òffie kèkt en assie kèkt, nie kèèke'.

Tilburg heeft zich ontwikkeld tot een moderne stad met een universiteit, een conservatorium, opleidingen voor theater, dans, beeldende vorming en architectuur, een bijzondere concertzaal, een befaamd jazzpodium, sprankelende festivals, innoverende bedrijven, een trappistenklooster met brouwerij en spraakmakende musea. Kortom: een vat vol inspiratie voor het ontwerp van een lettertype.

De stad in een letter

De letters van TilburgsAns (kortweg: Ans) zijn eenvoudig en direct (zonder schreven), dansen (kijk bijvoorbeeld naar de o die wat kleiner is dan de andere letters), zijn opgewekt (met name Q, g en ij), eigenzinnig (verschillende bogen in

b, d, p en q) en werken toch goed samen bij het vormen van woorden en zinnen. Daarnaast bevat het lettertype pictogrammen van specifiek Tilburgse locaties, personen, evenementen en begrippen. Peerke Donders, de lindeboom, de kruikenzeiker, museum De Pont, jazzpodium Paradox, het kroepoekdak van het station, de universiteit, de schouwburg en nog zo'n veertig andere pictogrammen zijn verwerkt in een aparte versie van TilburgsAns. Zij vormen een canon van de stad, een samenvatting van zaken die wetenswaardig zijn voor eenieder die hier woont of werkt of die de stad bezoekt.

Een letter in de stad

Door een tekst in TilburgsAns te zetten verbindt de gebruiker zich aan de stad. Het lettertype kan op allerlei manieren toegepast worden. Op posters, in nieuwsbrieven, op websites, prijskaartjes, in rugnummers, op menukaarten; overal waar tekst gebruikt wordt kan Ans opduiken. De pictogrammen kunnen verwerkt worden tot koekjes, chocolaatjes, in logo's, stadswandelingen, op T-shirts, et cetera. Om iedere inwoner van Tilburg de gelegenheid te geven om met de letter aan de slag te gaan, kan deze gratis gedownload en gebruikt worden. Wel moeten bij het toepassen van de pictogrammen de rechten van derden worden gerespecteerd (zie de Ans Font Licentie).

Uiteraard kan TilburgsAns ook door mensen buiten Tilburg worden toegepast. Van de avonturen van Ans doen we verslag op de website www.tilburgsans.nl.

Aan de slag

In deze brochure lees je waar en hoe je TilburgsAns downloadt, hoe je het lettertype op je computer installeert en hoe je de pictogrammen tevoorschijn tovert.

De groeten van Ans,
Ivo en Sander

Tilburg in letters

De letters van TilburgsAns zijn geïnspireerd op het karakter van de stad Tilburg: eigenzinnig, speels, rauw, verrassend, experimenteel en humorvol. Het lettertype bestaat uit vier gewichten:

Light Regular **Bold Black**

Ans spreekt haar talen. De karakterset bevat alle tekens en accenten die gebruikt worden in West- en Centraal-Europese talen. Naast het reguliere alfabet tref je in het lettertype bijvoorbeeld de Duitse ß, de Poolse ł, de Scandinavische å en ø, de Spaanse ñ, de Hongaarse ú, de Tsjechische š, de Franse ç, de Roemeense ș, de Turkse ğ, de Maltese ħ, de IJslandse ð en de Nederlandse ij.

Ook bevat het lettertype twee cijferreeksen, de zogenaamde tabelcijfers 1234567890 en de uithangende cijfers 1234567890. Tabelcijfers zijn de standaardcijfers. Ze hebben allemaal dezelfde hoogte en breedte en zijn daarom geschikt voor het gebruik in tabellen en in combinatie met kapitalen (hoofdletters). Uithangende cijfers passen beter bij onderkastletters, bijvoorbeeld in nieuwsberichten en artikelen.

Daarnaast bevat het lettertype ook superscript- en subscriptcijfers; dat zijn de cijfers die onder andere gebruikt worden om voetnoten* aan te duiden, wiskundige machten te verheffen (x^2 , y^3 en z^4) of breuken te construeren ($\frac{2}{5}$, $\frac{7}{10}$) en om chemische formules te noteren (CO_2 en H_2O).

Uiteraard beschikt TilburgsAns ook over de nodige ligaturen, leestekens en taalkundige en wiskundige symbolen.

* Voetnoten bevatten een nadere uitleg van de betreffende tekst en staan onder aan de pagina.

ONDERKAST

aābcçdðeēfghiîjkl̄mñ

oøpqrsšßt̄t̄uúvwxyÿzž

KAPITALEN

A B C D E F G H I J K L M N O P Q

R S T U V W X Y I J Z Æ Ć

TABELCIJFERS &
UITHANGENDE CIJFERS

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

SUPERSCRIPT &
SUBSCRIPT

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0¹ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0₁

LIGATUREN &
VERBONDEN LETTERS

fb ff fh fi fj fk fl ft ffi ffl Ti Tj

LEESTEKENS

.,:;! ? j ĳ < > « » ’ ’ ’ ’ “ ” “ ” ...

SYMBOLLEN &
BIJZONDERE TEKENS

€ \$ ¥ £ # @ & © ® ™

¶ / § { [(|)] } † ‡ \ * — — — · →

= ≠ ≈ ± ÷ × ≤ ≥ < > % ‰

TilburgsAnsText

TilburgsAnsText omvat vier fonts: Light, Regular, Italic en Bold. De vormen van de originele TilburgsAns werden strakker gemaakt, resulterend in een rustigere versie die beter geschikt is om langere teksten te zetten.

Ook bevat TilburgsAnsText zogenaamde KLEINKAPITALEN. Dat zijn kleine hoofdletters die gebruikt worden voor hoofdletterwoorden (bijvoorbeeld: KLM, SER) in lopende teksten. TilburgsAnsText is het zondags pak dat Ans draagt als ze de stad uitgaat. Ze ziet er piekfijn uit en spreekt – voor zover mogelijk – zonder accent, maar je kunt toch nog horen dat ze uit Tilburg komt. Hieronder worden de fonts getoond in een Tilburgs pangram, een zin waarin alle letters van het alfabet voorkomen.

TilburgsAnsText Light

Coby gift mèn pèrdje en zwik hallevè quuxkes

TilburgsAnsText Regular

Coby gift mèn pèrdje en zwik hallevè quuxkes

TilburgsAnsText Italic

Coby gift mèn pèrdje en zwik hallevè quuxkes

TilburgsAnsText Bold

Coby gift mèn pèrdje en zwik hallevè quuxkes

ONDERKAST

aâbcçdðeēfgghiîjkl̄mnñ
oøpqrsšßt̄t̄uúvwxyÿzž

KAPITALEN

ABCDEFGHIJKLMNO PQ
RSTUVWXYIJZÆŒ

KLEINKAPITALEN

ABCDEFGHIJKLMNO PQ
RSTUVWXYIJZÆŒ

TABELCIJFERS &
UITHANGENDE CIJFERS

12345678901234567890

SUPERSCRIPT &
SUBSCRIPT

1234567890 1234567890

LIGATUREN &
VERBONDEN LETTERS

fb ff fh fi fj fk fl ft ffi ffl Ti Tj

LEESTEKENS

.,:;! ? i ç ! < > « » ’ ’ ’ ’ ’ ...

SYMBOLLEN &
BIJZONDERE TEKENS

€ \$ ¥ £ # @ & © ® ™

¶ / § { [(|)] } † ‡ \ * — — — • →

= ≠ ≈ ± ÷ × ≤ ≥ < > 0/0 0/00

Tilburg in pictogrammen

De pictogrammen van TilburgsAns zijn verwerkt in een speciaal font met de naam TilburgsAnsIcons. Om een pictogram tevoorschijn te toveren moet je de naam van het begrip typen waarvoor het symbool staat. Daarbij is het belangrijk dat je de tekst correct typt, inclusief het gebruik van hoofd- en kleine letters. Op deze en de volgende pagina's tref je een overzicht van de pictogrammen die in het lettertype aanwezig zijn en de tekst die je moet typen om ze tevoorschijn te toveren.

Ans

polygonale hal

Draaiend Huis

Den Ophef

kroepoekdak

De Pont

schouwburg

OLV ter Nood

Koningshoeven

universiteit

kruikenzeiker

wijnstad

lozzie

Tilt

Willem II

Hasseltse kapel

Westpoint

Peerke

kermis

moskee

dèùf

Paradox

Interpolis

Gipsyfestival

Helga Deen

Zot Joke

paleis

T-kwadraat

Marietje Kessels

Zwijzen

Zusters in staal

herdgang

Moerenburg

Trappers

013

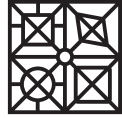
ringbaan

bèngske

lindeboom

Oude Warande

watertoren

koepelhal

Zwarte Madonna's

Tilburg Ten Miles

Textielmuseum

Piushaven

Mundial

Heikese kerk

Willem II stadion

worstenbroodje

T

TILBURG

Tilburg

Nog meer iconen

Op de voorgaande pagina's stonden de pictogrammen die gemaakt zijn voor de originele versie van TilburgsAns, die in april 2016 gepresenteerd werd. In 2017 zijn daaraan een veertigtal nieuwe pictogrammen toegevoegd. Deze tref je op deze en de volgende pagina's.

Katterug

Cinecitta

Beljonfontein

kaajbaand

Factorium

Bet Kolen

Piet Stams

Bels Lijntje

Kanonbal

het blauwe gebouw

Concertzaal

Vogelkooikes

Scottish Division

Duvelhok

Lochal

Reeshof

Maawmuur

schòp

Oliemeulen

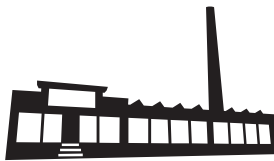
Vleugels

Levenslied

D'n Beitel

AaBe fabriek

fallusrotonde

NWE Vorst

Drieburcht

kenaol

Coba Pulskens

Roadburn

Oude Toren

knòrrie

Miracle

Ut Rooie Bietje

bingo

duikplank

Wilhelminapark

Natuurmuseum

Carré

Heuvelse kerk

Boeken rond het Paleis

TilburgsAns?

De TilburgsAnsText en TilburgsAnsIcons fonts bevatten een nieuw, experimenteel leesteken: ? Het is gebaseerd op het Tilburgse dialectwoord 'jè', dat een bevestiging is van het voorgaande, maar vaak ook twijfel uitdrukt. Het staat voor betrekkelijkheid en humor, gemixt met lichte ironie. Bijvoorbeeld in de uitdrukking 'Tilburg, de schonste stad van et laand?' De ? vult de leemte tussen het uitroepteken en het vraagteken.

Het ontwerp van dit teken is gebaseerd op de letters j en e.* Eerst wordt de 'j' 180 graden geroteerd en daarna wordt de krul verlengd, waardoor het oog van de 'e' zichtbaar wordt. Deze methode volgend kan het teken eenvoudig geconstrueerd worden voor andere lettertypes en kan het vloeiend toegepast worden in het handschrift. Maar vooralsnog hebt u TilburgsAnsText of TilburgsAnsIcons nodig om dit leesteken te typen.

Aangezien er geen toets voor '?' op het standaard toetsenbord is, is het teken in de fonts verwerkt als een ligatuur van <jè.>. Als deze drie karakters achter elkaar getypt worden, worden ze automatisch gewijzigd in het leesteken.

* Noot: op een vergelijkbare manier is het uitroepteken ontstaan uit het woord 'io'. In het latijn is dit een vreugdekreet. Io werd vaak achter een zin geschreven om er extra nadruk op te vestigen. Van het woord is in de loop der tijd een ligatuur gemaakt, waarbij de i boven de o geplaatst werd en de o veranderde in een punt. Zo werd de uitroep een leesteken.

Downloaden en installeren

De TilburgsAns familie bestaat uit drie gezinsleden: TilburgsAns (Light, Regular, Bold, Black), TilburgsAnsText (Light, Regular, Italic, Bold) en TilburgsAnsIcons. TilburgsAnsIcons is identiek aan de originele TilburgsAns Regular, maar hieraan zijn de pictogrammen toegevoegd. Met dit font kun je gewoon typen, maar bepaalde woorden veranderen automatisch in een tekening nadat de laatste letter van het woord getypt is.

TilburgsAns downloaden en installeren

Het is heel eenvoudig om Ans in huis te halen. Op de website www.tilburgsans.nl ga je naar de downloadpagina. Daar kun je kiezen welk familielid je wilt downloaden. Om de fonts te kunnen gebruiken op je computer, moet je de OpenType-bestanden (.otf) downloaden. Daarna moeten ze geïnstalleerd worden in het fontsmap van je computer:

- Dubbelklik op het .otf-bestand.
- Er verschijnt een nieuw venster met een installeerknop.
- Klik op de installeerknop.

Als je de de fonts op deze wijze hebt geïnstalleerd, verschijnen ze in het lettertypenoverzicht in de programma's op je computer.

Pictogrammen typen

Om de pictogrammen uit het TilburgsAnsIcons-font te kunnen typen moet het computerprogramma zogenaamde ‘ligaturen’ gebruiken. Mocht dat niet standaard ingesteld staan, dan moeten de instellingen van het programma aangepast worden. Hieronder tref je een instructie hoe je het gebruik van ligaturen kunt aanzetten in de programma’s Adobe InDesign en Microsoft Word.

- 1) In InDesign ga je naar het Tekenen-venster (Venster > Tekst en tabellen > Tekenen). In dit venster klik je op het optie-vakje rechtsboven. In het menu dat dan verschijnt, zorg je dat het item «Ligaturen» aangevinkt is.
- 2) In Word ga je naar het Lettertype-venster (onder «Start» of «Opmaak»). In dit venster kies je voor de optie «Geavanceerd». Bij het item «Ligaturen» kies je voor «Standaard» of «Standaard en contextueel».

Als je daarna het TilburgsAnsIcons-font gebruikt, verschijnen de pictogrammen als je de bijbehorende woorden typt.

TilburgsAns gebruiken op een website

Wil je het lettertype gebruiken op een website, dan moet je de daarvoor benodigde bestanden (.eot, .woff) downloaden. Hoe je de lettertypen toepast in een website is afhankelijk van het computerprogramma dat je gebruikt om de website te bouwen. Raadpleeg hiervoor de gebruikshandleiding van het betreffende programma.

Tablets en smartphones

Het is helaas niet mogelijk om speciale lettertypen zoals TilburgsAns te installeren op een tablet of smartphone.

Financiële steun en adoptieplan

Voor de productie van TilburgsAns zijn financiële bijdragen geleverd vanuit diverse hoeken. Uit het kunstbudget van de gemeente Tilburg werd een stimuleringssubsidie verstrekt. Daarnaast werd het project ondersteund door Marketing Tilburg, het brabantse kenniscentrum voor kunst en cultuur (bkkc), het Spiegelglasfonds en het Boekenschop. Maar de grootste financiële steun kwam van het TilburgsAns adoptieplan. Dit plan hield in dat organisaties en particulieren gevraagd werd een letter, cijfer, symbool of accent van TilburgsAns onder hun hoede te nemen. Voor een bedrag van 200 euro wordt de naam van de adopter op de website vermeld en ontvangt deze een gesigioneerde, fraai ingelijste print van het betreffende teken. Inmiddels heeft het grootste deel van de tekens onderdak gekregen in en ook buiten de stad. Aan mensen met een kleinere beurs wordt de mogelijkheid geboden om een (genummerde) spatie te adopteren voor slechts 10 euro. Deze adopters worden vermeld op de website en ontvangen een certificaat met een gesigioneerde print van de spatie.

Voor nadere informatie over het adoptieplan en een actueel overzicht van alle adopters verwijzen we je naar de website www.tilburgsans.nl.

bkkc
brabants kennis-
centrum kunst
en cultuur

Provincie Noord-Brabant

SPIEGELGLASFONDS

Adoptieplan

GEMEENTE TILBURG

MARKETING TILBURG

Boekenschop

TilburgsAns – een letter voor een stad zonder schreven
Een uitgave van de Stichting Letterteken
Samenstelling en vormgeving: Sander Neijns en Ivo van Leeuwen
Drukwerk: Drukkerij Mezclado
© Sander Neijns & Ivo van Leeuwen 2017